

**YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)**

10 päivänä lokakuuta 2001 *

Asiassa T-171/99,

Corus UK Ltd, aiemmin **British Steel plc**, sittemmin **British Steel Ltd**, kotipaikka Lontoo (Yhdistynyt kuningaskunta), edustajinaan solicitor **P. G. H. Collins** ja solicitor **M. Levitt**, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinaan **J. Currall** ja **W. Wils**, prosessi-osoite Luxemburgissa,

vastajaana,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

jossa kantaja vaatii sen vahingon korvaamista, jonka kantaja väittää itselleen aiheutuneen siitä, että komissio ei maksanut sille korkoa määrästä, joka palautettiin sille sen yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion johdosta, jolla pienennettiin sille määrätyn sakon määrää,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN
OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti B. Vesterdorf sekä tuomarit M. Vilaras ja N. J. Forwood,

kirjaaja: hallintovirkamies G. Herzig,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 15.11.2000 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Riita-asian taustalla olevat tosiseikat

- 1 Komissio teki 16.2.1994 päätöksen 94/215/EHTY, joka liittyi EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan soveltamiseen ja joka koski eurooppalaisten teräs-

palkintuottajien välisiä sopimuksia ja yhdenmukaistettuja menettelytapoja (EYVL L 116, s. 1) ja jossa komissio totesi kantajan osallistuneen tiettyihin rikkomuksiin teräspalkkien markkinoilla yhteisön alueella ja määräsi sille 32 miljoonan ecun suuruisen sakon.

- 2 Kantaja nosti kumoamiskanteen tästä päätöksestä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 13.4.1994 saapuneella kannekirjelmällä.
- 3 Kantaja maksoi sille määrätyn sakon kokonaisuudessaan 2.6.1994.
- 4 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi asiassa T-151/94, British Steel vastaan komissio, 11.3.1999 antamallaan tuomiolla (Kok. 1999, s. II-629, julkaistu lyhennelmänä; jäljempänä teräspalkkituomio) päätöksen 94/215/EHTY 1 artiklan siltä osin kuin siinä on katsottu kantajan osallistuneen kolmen kuukauden ajan Italian markkinoiden jakamisesta tehtyyn sopimukseen ja vahvisti kantajalle kyseisen päätöksen 4 artiklassa määrätyn sakon määräksi 20 miljoonaa euroa.
- 5 Komissio maksoi 23.4.1999 kantajalle takaisin 12 miljoonaa euroa eli määrän, joka on 2.6.1994 maksetun sakon määrän ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen vahvistaman määrän erotuksen suuruinen.
- 6 Kantaja pyysi 23.4.1999 päivätyllä kirjeellä komissiota maksamaan korkoa tälle määrälle 2.6.1994 ja 23.4.1999 väliseltä ajalta.

- 7 Komissio hylkäsi tämän vaatimuksen 16.6.1999 päivätyllä kirjeellä, jossa se väitti täyttäneensä HT 34 artiklan mukaiset velvoitteensa maksamalla takaisin 12 miljoonan euron pääoman.

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

- 8 Kantaja nosti tämän kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 22.7.1999 saapuneella kannekirjelmällä.
- 9 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— ensisijaisesti HT 40 artiklan nojalla

a) velvoittaa komission maksamaan sille 3 533 474 Englannin puntaa (GBP), tai muun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asianmukaiseksi katsoman määrän;

b) velvoittaa komission maksamaan sille tälle määrälle korkoa, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo olosuhteisiin nähden kohtuulliseksi, 24.4.1999 lähtien siihen asti kunnes ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on antanut tuomion tässä asiassa;

- c) velvoittaa komission maksamaan kahdeksan prosentin suuruisen koron edellä a ja b kohdassa mainituille määrille ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion antamispäivästä näiden määrien maksupäivään asti;

— toissijaisesti HT 34 artiklan nojalla

- a) toteaa, että komission päätöksessä 94/215/EHTY oli sellaisia virheitä, joiden perusteella yhteisö on vastuussa;

- b) toteaa, että komission virheen vuoksi kantaja on kärsinyt suoraa ja erityistä vahinkoa, koska siltä on lainvastaisesti evätty mahdollisuus käyttää 12 000 000 euron määrää 2.6.1994 alkaen;

- c) saattaa asian uudelleen komission käsiteltäväksi ja velvoittaa sen ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että komission toiminnasta suoraan aiheutunut vahinko korvataan oikeudenmukaisesti, sekä velvoittaa komission maksamaan asianmukaiset korvaukset ja korot;

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

- 10 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin
- jättää kanteen tutkimatta tai toissijaisesti hylkää kanteen siltä osin kuin siinä vaaditaan korvausta HT 40 artiklan tai perusteetonta etua koskevan periaatteen nojalla;

 - hylkää kanteen perusteettomana siltä osin kuin siinä vaaditaan tiettyjä toteamuksia HT 34 artiklan nojalla;

 - velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 11 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn ja pyysi prosessinjohtotoimina komissiota vastaamaan tiettyihin kirjallisiin kysymyksiin sekä toimittamaan tiettyjä asiakirjoja. Komissio noudatti näitä pyyntöjä sille asetussa määräajassa.
- 12 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 15.11.2000 pidetyssä istunnossa.

Oikeuskysymys

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

- 13 Kantaja väittää ensisijaisesti, että sillä on oikeus saada HT 40 artiklan nojalla korvaus sille komission virheestä suoraan aiheutuneesta vahingosta. Sen lisäksi, että itse päätös 94/215/EHTY on lainvastainen, tämä virhe muodostuu siitä, että komissio ei maksanut korkoa sille osalle maksettua sakkoa, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi. Tällainen laiminlyönti on kantajan mukaan ristiriidassa komissiolle kumoamistuomiossa asetetun täyden korvauksen velvoitteen ja sen perusteettoman edun kieltämistä koskevan periaatteen kanssa, jota kantaja pitää yhteisön oikeuden yleisenä periaatteena.
- 14 Kantaja väittää toissijaisesti, että komissio on vastuussa HT 34 artiklan perusteella. Kantajan mukaan komissio ei ole toteuttanut tarpeellisia toimenpiteitä teräspalkkituomion täytäntöönpanemiseksi, koska se ei korvannut kantajalle sitä, ettei se voinut saada tuloja lainvastaisesti määrätyn sakon määrästä. Kantaja voi näin ollen nostaa vahingonkorvauskanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa (asia T-220/97, H & R Ecroyd v. komissio, tuomio 20.5.1999, Kok. 1999, s. II-1677, 55 ja 56 kohta).
- 15 Kantaja katsoo virheen osalta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen teräspalkkituomiossa toteamat säännöstenvastaisuudet ovat komission EHTY:n perustamissopimuksen mukaista toimivaltaa käyttäessään tekemiä virheitä tai anteeksiantamattomia laiminlyöntejä, joiden perusteella yhteisö on vastuussa. Kantajan mukaan näitä säännöstenvastaisuuksia ei voida perustella kilpailu-

sääntöjen soveltamisen monimutkaisuudella eikä komission tätä alaa koskevalla harkintavallalla.

- 16 Kantajan kärsimä vahinko olisi katsottava HT 34 artiklassa tarkoitetuksi suoraksi ja erityiseksi vahingoksi. Tämän vahingon arvioinnin osalta kantaja erottaa toisistaan 2.6.1994 ja 23.4.1999 välisen ajan, viimeksi mainitun päivän ja tuomion antamispäivän välisen ajan sekä tuomion antamispäivän ja maksupäivän välisen ajan.
- 17 Kantaja arvioi 2.6.1994 ja 23.4.1999 välisenä aikana kärsimäänsä vahinkoa viittaamalla saamatta jääneisiin tuloihin, mikä on seurausta siitä, että sen kassavarat olivat 2.6.1994 12 miljoonaa euroa pienemmät. Kyseisenä aikana kantajan kassa olisi ollut ylijäämäinen, ja kantaja olisi sijoittanut varat kolmen kuukauden välein ja lisännyt korot pääomaan. Koska Corus käyttää toiminnassaan Englannin puntia ja sen kassavarat ilmoitetaan punnissa, sen mukaan sen menetykset on laskettava pikemminkin punnissa kuin euroissa. Se arvioi menetyksikseen 3 533 474 GBP.
- 18 Kantaja katsoo, että 24.4.1999 ja tuomion antamispäivän välisenä aikana sillä on edelleen saamatta jääneitä tuloja, mikä johtuu siitä, ettei komissio ole vielä palauttanut koko määrää. Nämä saamatta jääneet tulot ovat sellaisten tulojen menetyksiä, jotka olisi saatu edellä mainitusta 3 533 474 GBP:n määrästä, jos komissio olisi noudattanut teräspalkkituomiota täysimääräisesti. Kantaja vaatii näin ollen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella velvoitetaan komission maksamaan tälle määrälle korkoa, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo olosuhteisiin nähden kohtuulliseksi.

- 19 Kantaja katsoo lopuksi, että komissio on velvoitettava maksamaan kahdeksan prosentin suuruinen vuotuinen korko määrille, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien määrää maksettaviksi, tuomion antamispäivästä näiden määrien maksupäivään asti.
- 20 Komissio katsoo, ettei ensisijaista HT 40 artiklan nojalla esitettyä väitettä voida tutkia, koska se perustuu yksinomaan osittain kumotun päätöksen muodostamaan virheeseen.
- 21 Komissio katsoo, että HT 34 artiklan nojalla esitetty toissijainen vaatimus on perusteeton. Komissio myönsi suullisessa käsittelyssä vastauksenaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämään kysymyksen, että sen velvollisuus maksaa takaisin sakon määrä, sellaisena kuin siitä määrätään kumoamistuomiossa, johtuu HT 34 artiklan ensimmäisen kohdan toisesta virkkeestä ja on olemassa riippumatta virheen toteamisesta. Komissio katsoo kuitenkin, että korkojen maksaminen tälle määrälle, koska siitä ei määrätä itse kumoamistuomion tuomiolauselmassa, ei ole ”mitättömäksi julistamista koskevan päätöksen täytäntöönpanemiseksi tarvittava toimenpide”, joka sen olisi toteutettava edellä mainitun määräyksen noudattamiseksi. Komission mukaan tällainen maksu edellyttää näin ollen sellaisen vakavan virheen toteennäyttämistä, jonka perusteella yhteisö on vastuussa, ja HT 34 artiklan ensimmäisen kohdan kolmannessa virkkeessä tarkoitettua suoraa ja erityisen vahingon toteennäyttämistä oikeuskäytännössä määrätyillä edellytyksillä (ks. yhdistetyt asiat C-363/88 ja C-364/88, Finsider ym. v. komissio, tuomio 30.1.1992, Kok. 1992, s. I-359). Käsiteltävänä olevassa asiassa nämä edellytykset eivät komission mukaan täyty.
- 22 Teräspalkkituomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin nimittäin vahvisti komission päätöksessä 94/215/EHTY esittämän toteamuksen HT 65 artiklan rikkomisesta muutoin kuin Italian markkinoiden jakamista koskevan sivuseikan osalta ja toteamuksen rikkomuksen vakavuudesta. Komission mukaan pelkkä kyseisen päätöksen 1 artiklaa koskeva osittainen kumoaminen johti alun perin määrätyn sakon pienentämiseen 252 600 eculla. Sakon muu pienentäminen oli

komission mukaan seurausta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen harjoittamasta täydestä harkintavallasta eikä komission tekemästä virheestä tai virkavirheestä (ks. perusteluiden 686—696 kohta, niiden otsikko ja teräspalkkITUOMION tuomiolauselma).

- 23 Komissio korostaa, että kilpailusääntöjen soveltaminen erityisesti peiteltyjen kartellien osalta on erittäin monimutkaista ja että komissiolla on harkintavaltaa sakkojen määrän vahvistamisessa, jotta se voisi ohjata yritysten toimintaa niin, että ne noudattaisivat kilpailusääntöjä (ks. asia T-49/95, Van Megen Sports v. komissio, tuomio 11.12.1996, Kok. 1996, s. II-1799, 53 kohta). Tältä osin syytä, joiden perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vahvisti sakon määräksi muun kuin alun perin vahvistetun määrän, ei komission mukaan voida pitää osoituksena virheestä, jonka perusteella yhteisö olisi vastuussa.
- 24 Komissio riitauttaa HT 34 artiklan toisen kohdan kolmannessa virkkeessä tarkoitettua suoraa ja erityisen vahingon olemassaolon.
- 25 Tämän jälkeen komissio väittää, ettei väitetyn virheen ja vahingon välillä ole syyseurausyhteyttä. Komission mukaan vahinko nimittäin seurasi kantajan päätöksestä maksaa sakko välittömästi eikä asettaa pankkitakausta, minkä mahdollisuuden komissio oli sille antanut.
- 26 Komissio katsoo, että perusteettoman edun kieltämistä koskeva periaate, sellaisena kuin se esiintyy tiettyjen jäsenvaltioiden sopimusoikeudessa, ei ole yhteisön oikeuden yleinen periaate, jota voitaisiin nimenomaisen määräyksen puuttuessa soveltaa toimielinten toimintaan erityisesti niiden määrätessä seuraamuksia EHTY:n perustamissopimuksen kilpailusäännösten rikkomisesta. Näin ollen tätä periaatetta ei voida soveltaa käsiteltävänä olevan asian olosuhteissa.

- 27 Komissio väittää toissijaisesti, että perusteetonta etua koskevassa järjestelmässä korvauksen määrän tulisi olla joko kantajalle väitteen mukaan aiheutuneen haitan tai komission oletettavasti saaman edun suuruinen riippuen siitä, kumpi näistä määristä on pienempi. Kantajan laskelma on näin ollen perusteiltaan virheellinen.
- 28 Tämä laskelma olisi sitä paitsi tehtävä euroissa eikä Englannin punnissa, koska alkuperäinen sakko oli vahvistettu ja maksettu ecuissa, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuim vahvisti määrän euroissa ja koska komissio maksoi erotuksen takaisin tässä valuutassa. Komissio väittää lisäksi, että kansallisten valuuttojen käyttäminen aiheuttaisi perusteettomia eroja eri yritysten välillä niiden kansallisuudesta riippuen.
- 29 Komissio esitteli suullisessa käsittelyssä vastauksenaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin oikeudellisen ja taloudellisen järjestelmän sekä talousarviota ja kirjanpitoa koskevat säännöt, joita sovelletaan kilpailusääntöjen rikkomisen vuoksi määrättyihin sakkoihin erityisesti silloin, kun päätöksestä, jossa näistä sakoista on määrätty, on nostettu kumoamiskanne.
- 30 Näistä selvityksistä ilmenee, että EY:n perustamissopimuksen järjestelmässä sakot maksetaan jollekin komission tavallisista pankkitileistä. Näille tileille siirretään säännöllisesti komission tosiasiallisten kulujen syntyessä varoja jäsenvaltioiden valtionkassojen korottomilta tileiltä, joiden kautta jäsenvaltiot maksavat osuutensa yhteisön talousarvioon. Komission mukaan sen seurauksena, että yritys maksaa sakon, on näin ollen ainoastaan se, että jäsenvaltiot maksavat yhteisön talousarvioon pienemmän osuuden ilman, että yhteisö saisi tästä etua korkojen muodossa.

- 31 EHTY:n perustamissopimuksen yhteydessä, jonka talousarvio rahoitetaan hiili- ja terästuotannosta tehtävillä pidätyksillä, yritysten maksamat sakot tulevat sijoitettujen pidätysten lisäksi ja tuottavat näin ollen yhteisölle korkoa. Niin kauan kun yhteisön tuomioistuimet voivat kumota tai vähentää näitä sakkoja, niitä sijoitetaan uudelleen kolmen kuukauden välein ja koron määrä lisätään pääomaan.
- 32 Komission laskelmien mukaan käsiteltävänä olevassa asiassa kantajan sakkojen sen teräspalkkituomiossa kumotun osan suuruinen määrä eli 12 miljoonaa euroa, jolle maksettiin 4,613 prosentin keskimääräistä korkoa 3.6.1994 ja 23.4.1999 välisenä aikana, toi EHTY:lle yhteensä 3 016 608 euroa, kun otetaan huomioon korkojen lisääminen pääomaan kolmen kuukauden välein.
- 33 Komissio katsoo kuitenkin, ettei EHTY:n perustamissopimuksessa ole mitään oikeudellista perustaa, jonka perusteella tämä määrä voitaisiin maksaa kantajalle takaisin. Komissio myöntää, että tällainen takaisinmaksu voisi tietyissä olosuhteissa, jotka ovat erilaiset kuin käsiteltävänä olevassa asiassa, olla kohtuullisuussyistä perusteltu, mutta korostaa kuitenkin, että julkisena viranomaisena, jonka toimintaa valvovat talousarviosta päättävä viranomainen ja tilintarkastustuomioistuin, se voi suorittaa maksun ainoastaan, jos se on oikeudellisen perusteen nojalla sallittua.
- 34 Tältä osin komissio toteaa hiljattain havainneensa, että yritykset, joille on määrätty sakko, maksavat yhä useammin sakon heti sen sijaan, että ne antaisivat hyväksyttävän pankkitakauksen, mihin niillä on oikeus, odottaessaan tuomiota niiden siitä päätöksestä nostaman kanteen pohjalta, jossa tämä sakko on niille määrätty. Tämän vuoksi komissio päätti 14.9.1999 aloittaa uuden käytännön. Kun yritys, jolle on osoitettu sakkopäätös, maksaa sakon ja nostaa tämän sakon kumoamista tai pienentämistä koskevan kanteen yhteisön tuomioistuimessa, väliaikaisesti maksetun sakon määrä talletetaan komission tätä varten avaamalle korolliselle pankkitilille. Talletetulle määrälle maksettu korko jaetaan myö-

hemmin komission ja yrityksen kesken suhteessa siihen pääoman määrään, joka komission on maksettava takaisin yhteisön tuomioistuimen lopullisen päätöksen vuoksi. Sen jälkeen, kun komissio valitsi pankin avoimella tarjouskilpailulla, tämä uusi käytäntö otettiin asteittain käyttöön kesäkuusta 2000 alkaen.

- 35 Komissio lisää kuitenkin, että 14.9.1999 tehtyä päätöstä ei voida soveltaa takautuvasti kantajan tilanteeseen. Komissio katsoo aloittaneensa uuden käytännön hyvän hallinnon mukaisena toimenpiteenä parantaakseen kyseessä olevien yritysten asemaa ilman, että sillä oli oikeudellista velvoitetta tehdä niin.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 36 Aluksi on todettava, että tällä kanteella vaaditaan ensisijaisesti komission velvoittamista maksamaan vahingonkorvausta ja toissijaisesti tiettyjen toteamusten ja määräysten antamista. Vaikka kantaja on viitannut näiden vaatimusten osalta kahteen eri oikeudelliseen perusteeseen eli ensisijaisen vaatimuksen yhteydessä HT 40 artiklaan ja toissijaisen vaatimuksen yhteydessä HT 34 artiklaan, mahdollisia virheitä, joita se on tehnyt mainitessaan kunkin vaatimuksen osalta sovellettavia määräyksiä, ei ole syytä ottaa huomioon, koska riidan kohde ja tiivistelmä esitetyistä kanneperusteista ilmenee kanteesta riittävän selvästi (ks. analogisesti asia 12/68, X v. valvontatoimikunta, tuomio 7.5.1969, Kok. 1969, s. 109, 7 kohta). Tämän vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutkii ensisijaisen ja toissijaisen vaatimuksen sekä HT 40 artiklan että HT 34 artiklan kannalta.

37 HT 40 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään seuraavaa:

”Noudattaen mitä 34 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään yhteisön tuomioistuimella on toimivalta vahinkoa kärsineen osapuolen pyynnöstä määrätä yhteisö maksamaan rahana suoritettavan korvauksen, jos vahingon syynä on yhteisön tekemä virkavirhe tämän sopimuksen soveltamisessa.”

38 HT 34 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Jos yhteisön tuomioistuin julistaa päätöksen tai suosituksen mitättömäksi, se saattaa asian uudelleen komission käsiteltäväksi. Komissio toteuttaa mitättömäksi julistamista koskevan päätöksen täytäntöönpanemiseksi tarvittavat toimenpiteet. Jos yritys tai yritysryhmä on kärsinyt suoraa ja erityistä vahinkoa sellaisesta päätöksestä tai suosituksesta, johon liittyvään rikkomukseen yhteisön tuomioistuin on todennut yhteisön olevan vastuussa, komissio toteuttaa sille tällä sopimuksella annettuja toimivaltuuksia käyttäen tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että mitättömäksi julistetusta päätöksestä tai suosituksesta suoraan aiheutunut vahinko korvataan tasapuolisesti ja tarvittaessa suoritetaan aiheellinen hyvitys.

Jos komissio ei kohtuullisessa ajassa ole toteuttanut mitättömäksi julistamista koskevan päätöksen täytäntöönpanemiseksi tarvittavia toimenpiteitä, yhteisön tuomioistuimessa voidaan panna vireille korvauskanne.”

39 Näiden määräysten sanamuodon mukaan HT 34 artiklalla perustetaan erityinen oikeusturvakeino, joka on erillinen HT 40 artiklalla täytäntöönpannusta

yhteisön vastuuta koskevan yleisen järjestelmän mukaisesta oikeusturvakeinosta ja jota sovelletaan, kun väitetty vahinko johtuu yhteisön tuomioistuimen kumoamasta komission päätöksestä.

- 40 Tästä seuraa, että jos väitettyä vahinkoa ei ole aiheuttanut muu kuin kumotun päätöksen muodostama virhe, yhteisön vastuu voi syntyä ainoastaan HT 34 artiklan perusteella (ks. vastaavasti em. asia Finsider ym. v. komissio, tuomion 15, 17 ja 18 kohta ja julkisasiamies Van Gervenin tässä asiassa esittämän ratkaisuehdotuksen 15 kohta, Kok. 1992, s. I-383).
- 41 Käsiteltävänä olevassa asiassa kantaja kuitenkin katsoo, että sen lisäksi, että itse päätös 94/215/EHTY on lainvastainen, virhe muodostuu siitä, että komissio ei maksanut kantajalle korkoa, minkä perusteella vaatimus kantajan mukaan perustuu ensisijaisesti HT 40 artiklaan.
- 42 Tätä väitettä ei voida hyväksyä. Siltä osin kuin kantajan mainitsema vahinko aiheutuu siitä, että siltä on evätty mahdollisuus käyttää 12 000 000 euron määrää 2.6.1994 ja 23.4.1999 välisenä aikana, tämä johtuu yksinomaan päätöksen 94/215/EHTY tekemisestä ja täytäntöönpanosta. Se, että komissio ei ole korvannut vahinkoa, mikä kantajan mukaan muodostaa virheen, tarkoittaa kantajan väitteen mukaan sitä, että komissio on laiminlyönyt sille teräspalkki-tuomiossa asetettuja velvoitteita (ks. edellä 13 ja 14 kohta). Vaikka oletettaisiin, että tällaisen laiminlyönnin voitaisiin katsoa muodostavan virheen, joka on erillinen kumottua tointa väitteen mukaan rasittaneesta virheestä, HT 34 artiklan toisessa kohdassa määrätään nimenomaisesti, että tällaisessa tilanteessa yhteisöjen tuomioistuimessa voidaan panna vireille korvauskanne. Tällainen kanne perustuu näin ollen joka tapauksessa HT 34 artiklaan.

- 43 Tämän vuoksi kanne on hylättävä siltä osin kuin se perustuu HT 40 artiklaan.
- 44 HT 34 artiklan nojalla nostetun kanteen osalta on todettava aluksi, että tämän määräyksen ensimmäisen kohdan toisessa ja kolmannessa virkkeessä tehdään sellaisten toimenpiteiden osalta, jotka komission on toteutettava, kun asia on päätöksen kumoamisen jälkeen saatettu sille uudelleen käsiteltäväksi, ero kumoamispäätöksen täytäntöönpanemiseksi tarvittavien toimenpiteiden, jotka on toteutettava viran puolesta joka tapauksessa silloinkin, kun mitään virhettä ei ole tehty, ja sellaisten korvausluonteisten toimenpiteiden välillä, jotka on toteutettava ainoastaan, jos yhteisöjen tuomioistuin on aikaisemmin todennut, että kumottua päätöstä rasitti virhe, jonka perusteella yhteisö on vastuussa, ja että päätös aiheutti kyseiselle yritykselle suoraa ja erityistä vahinkoa (ks. asia T-120/89, Stahlwerke Peine-Salzgitter v. komissio, tuomio 27.6.1991, Kok. 1991, s. II-279, 65—69 kohta ja julkisasiamies Van Gervenin em. asiassa Finsider ym. v. komissio esittämän ratkaisuehdotuksen 15 kohta). Molemmissa tapauksissa HT 34 artiklan toisen kohdan nojalla nostettu kanne voidaan hyväksyä ainoastaan, jos komissiolla oli riittävästi aikaa toteuttaa kyseiset toimenpiteet.
- 45 Sekä HT 34 artiklan ensimmäisen kohdan kolmannen virkkeen sanamuodosta että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä (em. asia Finsider ym. v. komissio, tuomion 20 kohta) ilmenee, että pelkkä päätöksen lainvastaisuus ei riitä muodostamaan virhettä, joka aiheuttaisi yhteisön vastuun kyseisen määräyksen nojalla. Kun yhteisöjen tuomioistuinta on pyydetty antamaan ratkaisunsa yhteisön vastuun syntymisestä HT 40 artiklan perusteella, yhteisöjen tuomioistuin on käyttänyt ilmaisuja ”anteeksiantamattomat virheet” (yhdistetyt asiat 14/60, 16/60, 17/60, 20/60, 24/60, 26/60, 27/60 ja 1/61, Meroni ym. v. korkea viranomainen, tuomio 13.7.1961, Kok. 1961, s. 319, 341), ”törkeästi laiminlyönyt valvontatehtävänsä” (yhdistetyt asiat 19/60, 21/60, 2/61 ja 3/61, Société Fives Lille Cail ym. v. korkea viranomainen, tuomio 15.12.1961, Kok. 1961, s. 559, 592) tai ”ilmeinen huolimattomuus” (yhdistetyt asiat 29/63, 31/63, 36/63, 39/6—47/63, 50/63 ja 51/63, Laminoirs de la Providence ym. v.

korkea viranomainen, tuomio 9.12.1965, Kok. 1965, s. 1123, s. 1157). Tästä oikeuskäytännöstä, luettuna yhdessä julkisasiamiesten ratkaisuehdotusten kanssa, ilmenee, että arvioitaessa sellaista virhettä, joka aiheuttaa yhteisön vastuun, perustuipa se HT 34 artiklaan tai HT 40 artiklaan, on viitattava niihin aloihin ja olosuhteisiin, joissa yhteisön toimielin toimii. Tältä osin on otettava huomioon erityisesti niiden tilanteiden monimutkaisuus, joita toimielimen on säänneltävä, säännösten soveltamisessa ilmenevät vaikeudet ja toimielimen harkintavalta näiden säännösten osalta (em. asia Finsiders ym. v. komissio, tuomion 23 ja 24 kohta).

- 46 Kun otetaan huomioon yhtäältä päätöksen 94/215/EHTY ala ja olosuhteet, joissa se on tehty, erityisesti eurooppalaisen terästeollisuuden ja komission välisten suhteiden kehittyminen vuodesta 1970 vuoteen 1994, komission toteaman teräspalkkien tuottajien välisen kartellin laajuus ja moniulotteisuus, rikkomusten moninaisuus ja lukumäärä, kartellin jäsenyritysten pyrkimys kätkeä lainvastainen toimintansa, se, etteivät ne avustaneet tutkinnassa, EHTY:n perustamissopimuksen kilpailusääntöjen soveltamisvaikeudet ja toimielimen harkintavalta sakkoja määrätessä (ks. teräspalkkituomion 623 kohta) ja toisaalta seikat, joiden vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien pienensi kantajalle määrättyjä sakkoja 12 miljoonalla eurolla, vaikka se vahvisti komission rikkomuksia koskevat toteamukset, käsiteltävänä olevassa asiassa on perusteltua todeta, että kyseistä päätöstä rasittavat virheet eivät ole riittävän vakavia, jotta ne muodostaisivat virheen, jonka perusteella yhteisö on vastuussa HT 34 artiklan ensimmäisen kohdan kolmannessa virkkeessä tarkoitettulla tavalla.
- 47 Lisäksi sitä, ettei yritys voi käyttää tiettyä rahamäärää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa vireillä olevan oikeudenkäynnin aikana siksi, että yritys on maksanut komission sille määräämän sakon, ei voida lähtökohtaisesti pitää HT 34 artiklan ensimmäisen kohdan kolmannessa virkkeessä tarkoitettuna erityisenä vahinkona. Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostetuilla kanteilla ei ole HT 39 artiklassa tarkoitettua lykkäävää vaikutusta, kaikille yrityksille, joille on määrätty sakko EHTY:n perustamissopimuksen nojalla, aiheutuu samankaltainen vahinko.

- 48 Tästä seuraa, että HT 34 artiklan nojalla nostettu kanne on hylättävä perusteettomana siltä osin kuin se koskee yhtäältä toteamusta, jonka mukaan päätöstä 94/215/EHTY rasittavat virheet, joiden perusteella yhteisö on vastuussa, ja toisaalta toteamusta kyseisessä määräyksessä tarkoitettun suoran ja erityisen vahingon olemassaolosta.
- 49 Tämän kanteen osalta on kuitenkin vielä arvioitava, onko viivästyskorkojen maksaminen sakon määrälle kumoamistuomion täytäntöönpanemiseksi tarvittava toimenpide, joka komission on toteutettava HT 34 artiklan ensimmäisen kohdan toisen virkkeen nojalla joka tapauksessa silloinkin, kun se ei ole tehnyt mitään virhettä, jonka perusteella yhteisö olisi vastuussa. Tällaisessa tilanteessa se, että komissio ei ole toteuttanut tällaista toimenpidettä kohtuullisessa ajassa, avaa myös mahdollisuuden nostaa vahingonkorvauskanne HT 34 artiklan toisen kohdan nojalla.
- 50 Tältä osin oikeuskäytännössä on EY:n perustamissopimuksen yhteydessä todettu useaan otteeseen, että sellaisen kumoamistuomion seurauksena, jonka vaikutukset ovat takautuvia ja jonka vaikutuksesta kumottu päätös poistetaan takautuvasti oikeusjärjestyksestä (ks. yhdistetyt asiat 97/86, 99/86, 193/86 ja 215/86, Asteris v. komissio, tuomio 26.4.1988, Kok. 1988, s. 2181, 30 kohta; yhdistetyt asiat T-481/93 ja T-484/93, Exporteurs in Levende Varkens ym. v. komissio, tuomio 13.12.1995, Kok. 1995, s. II-2941, 46 kohta ja julkisasiamies Léger'n asiassa C-127/94, Ecroyd, tuomio 6.6.1996, Kok. 1996, s. I-2731, esittämän ratkaisuehdotuksen 74 kohta, s. I-2735), vastaajana olevan toimielimen on EY:n perustamissopimuksen 176 artiklan (josta on tullut EY 233 artikla) mukaan toteutettava kumoamistuomiossa todettujen lainvastaisuuksien seurausten poistamiseksi tarvittavat toimenpiteet, mikä tilanteessa, jossa toimi on jo pantu täytäntöön, saattaa merkitä kantajan palauttamista tilanteeseen, jossa se oli ennen toimen antamista (ks. asia 22/70, komissio v. neuvosto, tuomio 31.3.1971, Kok. 1971, s. 263, 60 kohta; Kok. Ep. I, s. 553; asia 92/78, Simenthal v. komissio, tuomio 6.3.1979, Kok. 1979, s. 777, 32 kohta; asia 21/86, Samara v. komissio, tuomio 17.2.1987, Kok. 1987, s. 795, 7 kohta; yhdistetyt asiat T-480/93 ja T-483/93, Antillean Rice Mills ym. v. komissio, tuomio 14.9.1995, Kok. 1995, s. II-2305, 59 ja 60 kohta ja em. asia Exporteurs in Levende Varkens ym. v. komissio, tuomion 47 kohta).

- 51 EY:n perustamissopimuksen 176 artiklan taustalla olevien syiden perusteella on todettava, että samoja periaatteita voidaan soveltaa HT 34 artiklan täytäntöönpanon yhteydessä (ks. asia 266/82, Turner v. komissio, tuomio 12.1.1984, Kok. 1984, s. 1, 5 kohta).
- 52 Yksi keskeisimmistä HT 34 artiklan ensimmäisen kohdan toisessa virkkeessä tarkoitetuista toimenpiteistä silloin, kun tuomiossa kumotaan tai pienennetään yritykselle perustamissopimuksen kilpailusääntöjen rikkomisen vuoksi määrättyä sakkoa, on komission velvollisuus palauttaa kokonaan tai osittain kyseisen yrityksen maksama sakko siltä osin kuin tätä maksua on pidettävä kumoamistuomion seurauksena perusteettomana (ks. vastaavasti teräspalkkituomion 697 kohta).
- 53 Toisin kuin komissio väittää, tämä velvollisuus ei koske ainoastaan perusteettomasti maksetun sakon pääoman palauttamista vaan myös tälle määrälle kertyneitä viivästyskoroja.
- 54 Yhtäältä viivästyskoron maksaminen perusteettomasti maksetulle määrälle on komissiolle kumoamistuomion tai täyttä harkintavaltaa käyttäen annetun tuomion jälkeen kuuluvan takaisinmaksuvelvollisuuden erottamaton osa, koska perusteettomasti maksetun sakon täysimääräisessä palauttamisessa ei voida jättää ottamatta huomioon sellaisia tekijöitä kuin ajan kuluminen, jotka voivat vähentää palautuksen tosiasiallista arvoa (ks. vastaavasti asia C-271/91, Marshall, tuomio 2.8.1993, Kok. 1993, s. I-4367, 31 kohta; Kok. Ep. XIV, s. 349 (ns. Marshall II -tuomio) ja yhdistetyt asiat C-397/98 ja C-410/98, Metallgesellschaft ym., tuomio 8.3.2001, Kok. 2001, s. I-1727, 94 ja 95 kohta). Jotta tällainen tuomio voidaan panna asianmukaisesti täytäntöön ja jotta henkilö, jota asia koskee, voidaan saattaa täysin samaan tilanteeseen, jossa hänellä olisi laillinen oikeus olla, jos kumottua päätöstä ei olisi tehty, on otettava huomioon se seikka, että tilanne on palautettu ennalleen vasta tietyn ajanjakson kuluttua, jonka aikana hän ei ole voinut käyttää määrää, jonka hän on maksanut perusteettomasti (ks. analogisesti em. asia Samara v. komissio, tuomion 9 kohta).

- 55 Toisaalta kieltäytyminen maksamasta viivästyskorkoa voi, mikä tilanne vallitsee erityisesti käsiteltävänä olevassa asiassa (ks. edellä 32 kohta), johtaa siihen, että yhteisö saa perusteetonta etua, mikä on yhteisön yleisten oikeusperiaatteiden vastaista (asia C-259/87, Kreikka v. komissio, tuomio 10.7.1990, Kok. 1990, s. I-2845, 26 kohta, julkaistu lyhennelmänä). Tästä seuraa, että komission on palautettava perusteettomasti saadun sakon pääoman lisäksi tämän määrän ansiosta saatu etu.
- 56 Tältä osin on todettava, että jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä yleisesti hyväksytyt periaatteen mukaan perusteettoman edun kieltämistä koskevan periaatteen perusteella nostetun sellaisen kanteen yhteydessä, joka koskee perusteettoman edun palautusta, kysymys korkojen maksamisesta perusteettomasti maksetulle pääomalle liittyy läheisesti oikeuteen saada takaisin itse pääoma. Viivästyskorkoina maksettavan määrän määrittäminen riippuu läheisesti ja väistämättä perusteettomasti maksetun pääoman määrästä ja ajasta, joka on kulunut perusteettomasti suoritetun maksun, tai ainakin saajana olevalle elimelle esitetyn vaatimuksen, ja maksun palauttamisen välillä. Oikeus viivästyskorkoihin ei riipu vahingon toteennäyttämisestä (ks. julkisasiamies Trabucchin asiassa 26/74, Roquette Frères v. komissio, tuomio 21.5.1976, Kok. 1976, s. 677, 689, 691, esittämä ratkaisuehdotus).
- 57 Komission väite, jonka mukaan se, että kantaja ei voinut käyttää 12 miljoonan euron määrää oikeudenkäynnin aikana, seurasi kantajan päätöksestä maksaa sakko eikä asettaa pankkitakausta, on hylättävä, koska maksamalla sakon kantaja on ainoastaan noudattanut täytäntöönpanopäätöksen määräystä huolimatta kanteesta, jonka se on nostanut HT 39 artiklan nojalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Lisäksi edellytyksenä komission kantajalle antamalle mahdollisuudelle asettaa asianmukainen pankkitakaus sen sijaan, että se maksaisi sakon välittömästi, oli se, että sakko tuottaa korkoa (ks. teräspalkkituomion 48 kohta).

- 58 Tästä seuraa, että kun komissio ei ole maksanut kantajalle korkoa teräspalkki-tuomion seurauksena palautetulle 12 miljoonan euron määrälle, komissio ei ole toteuttanut tuomion täytäntöönpanemiseksi tarvittavaa toimenpidettä. Kanne, joka on nostettu HT 34 artiklan nojalla kohtuullisen ajan kuluttua, on näin ollen lähtökohtaisesti perusteltu, ja kantajalle on myönnettävä rahana suoritettava korvaus, jonka määrä on niiden korkojen suuruinen, jotka olisi pitänyt maksaa pääoman lisäksi.
- 59 Sen valuutan osalta, jossa korot on laskettava ja maksettava, on todettava, että päätöksen 94/215/EHTY 4 artiklassa kantajalle määrätty sakko on ilmoitettu ecuissa, kantaja on maksanut sen tässä valuutassa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien vahvisti teräspalkkituomioissa sakon määrän euroissa tietyistä euron käyttöön ottamiseen liittyvistä säännöksistä 17 päivänä kesäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1103/97 (EYVL L 162, s. 1) mukaisesti ja komissio maksoi sakon pääoman erotuksen tässä valuutassa. Näin ollen korkoa laskettaessa ja maksettaessa ei ole syytä käyttää muuta valuuttaa kuin euroa.
- 60 Korkokannasta on todettava, että jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä yleisesti hyväksytyyn periaatteen mukaan perusteettoman edun kieltämistä koskevan periaatteen perusteella nostetun sellaisen kanteen yhteydessä, joka koskee perusteettoman edun palautusta, haitan kärsijällä on yleensä oikeus saada takaisin määrä, joka on joko edun tai haitan suuruinen riippuen siitä, kumpi näistä on pienempi. Kun haitta muodostuu siitä, ettei tiettyä rahamäärää voida käyttää tietyinä aikana, palautettava määrä lasketaan yleensä käyttämällä lailista korkoa tai oikeudenkäyntikorkoa ilman, että korkoja lisätään pääomaan.
- 61 Koska näitä samoja periaatteita on sovellettava soveltuvin osin käsiteltävänä olevassa asiassa, kun otetaan huomioon tämän asian samankaltaisuus tällaisen

kanteen kanssa, kantajalle on määrättävä maksettavaksi 12 miljoonasta eurosta 2.6.1994 ja 23.4.1999 välisenä aikana saatu korko, jonka korkokannan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määrää ja jota ei lisätä pääomaan.

- 62 Komission selvityksistä tässä asiassa (ks. edellä 32 kohta) ilmenee kuitenkin, että 12 miljoonan euron määrä, jonka komissio sijoitti 4,613 prosentin keskimääräisellä korolla kyseisenä aikana, toi EHTY:lle yhteensä 3 016 608 euroa, kun otetaan huomioon korkojen lisääminen pääomaan kolmen kuukauden välein.
- 63 Käsiteltävänä olevan asian olosuhteissa on kohtuullista määrätä tämä määrä maksettavaksi kantajalle.
- 64 Koska tämä määrä olisi pitänyt maksaa kantajalle kohtuullisessa ajassa teräspalkkituomion antamisen jälkeen, tämän määrän lisäksi on maksettava ilman, että korkoja lisätään pääomaan, kanteessa esitettyjen vaatimusten mukaisesti 5,75 prosentin kiinteää viivästyskorkoa, joka vastaa Euroopan keskuspankin hallintoneuvoston tuolloin vahvistamaa perusrahoituskorkoa, johon on lisätty kaksi korkoyksikköä ajanjaksolta, joka alkaa 24.4.1999 ja päättyy tämän tuomion antamispäivänä.
- 65 Kantajan vaatimusten mukaisesti, joita komissio ei ole riitauttanut, on määrättävä, että näille määrille on maksettava korkoa tämän tuomion antamispäivästä täysimääräisen maksun suorittamispäivään saakka. Tämän koron korkokannaksi vahvistetaan myös 5,75 prosenttia ilman, että korkoja lisätään pääomaan.

Oikeudenkäyntikulut

- 66 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska pääosa komission vaatimuksista on hylätty ja vastapuoli on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, komissio on veloitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

- 1) Komissio veloitetaan maksamaan kantajalle 3 016 608 euroa sekä sille 5,75 prosentin kiinteää korkoa ilman, että korkoja lisätään pääomaan, ajanjaksolta, joka alkaa 24.4.1999 ja päättyy tämän tuomion antamispäivänä.

- 2) Edellä 1 kohdassa mainituille määrille maksetaan saman korkokannan mukaista korkoa ilman, että korkoja lisätään pääomaan, tämän tuomion antamispäivästä täysimääräisen maksun suorittamispäivään saakka.

- 3) Kanne hylätään muilta osin.

- 4) Komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se veloitetaan korvaamaan kantajan oikeudenkäyntikulut.

Vesterdorf

Vilaras

Forwood

Julistettiin Luxemburgissa 10 päivänä lokakuuta 2001.

H. Jung

kirjaaja

B. Vesterdorf

presidentti